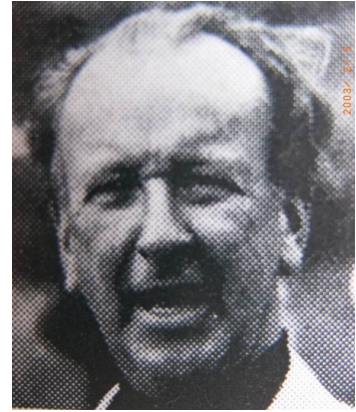

Gökmorgon

av Axel Wennerling

Soluppgång i undersköna maj i Sörmlands skärgård. Göken väckte oss i ottan med sitt enträgna hoande. Vi kravlade trögt ur slafarna, småsvärande över skrånfocken, som behövde försvara sitt revir vid en så okristlig timme. Men när vi väl kom ut blev vi tacksamma för väckningen. En fräsch och nyputsad sol klättrade upp över Hartsö, jagade undan morgondimman och fick hemnaviken att glittra och locka.

Göken fortsatte att gucka.

- Sorggök eller dödergök? Min kära hustru hade svårt att lokalisera honom när ekot rullade mellan bergknallarna.

- Väster, sa jag tvärsäkert.

- Fel, svarade hon.

Jag provade ett koko själv och ekot svarade från skilda väderstreck. Göken svarade också, betydligt närmare nu. Vi var ensamma på landet så här års och vågade fortsätta den barnsliga leken. För varje gång jag ropade, flyttade sig den grå allt närmare och plötsligt satt gökhannen i tallen vid stugknuten och stirrade ilsket ned på altanen. Ett nytt rop från mig och han kom störtande som en jaktpilot med sikte på mitt huvud. Jag fick ducka för att inte få en örfil.

Så hade jag bara sett silltrutar och tärnor uppträda, när de sökt freda nykläckta ungar och jag lovade mig själv att aldrig retas med en gök mera utan stilla och försynt hålla mig till min vedhög, som senaste veckorna växt upp till en sådan där prydlig rund och toppig statusstack, varmed pensionärer plägar demonstrera sin vitalitet i min ungdoms Bergslagen.

Men vad skulle man annars ta sig till? Esculapen hade konstaterat att magsäck och tolvfingertarm höll på att punkteras av stressen vid redaktionsbordet och förutom medicin ordinerat friluftsliv och fiske vid stugan en månad. Men fiske i maj ... Vi hade hoppats på en ändring av spinnförbudet, men "Fiske 70" kom och slog fast: "Fiske med spinn (även kastfiske) är förbjudet i D-län 1/5-15/6."

Då återstod bara vedhuggning, skogspromenader och samtal med fåglarna. Trodde jag. Tills Nisse kom med en glädjande budkavle: Länsstyrelsen i Nyköping hade just beslutat införa samma bestämmelser som i Stockholms län - spinnförbud 1-20 maj och sedan fritt fram.

Någon invänder: - Man kan ju lägga nät även om man inte får kasta.

Jag svarar: Nej, tack! Jag vill själv bestämma vad hushållet behöver av fisk. Läger jag nät kan jag få åtta-tio gäddor under leken, ett par dussin abborrar, om det vill sig, Och lika många hornsimpor, som det tar halva dan att rensa ur nätmaskorna. Nej, bara nät till nöds när vi blir sugna på färsk sik och flundra, och då lägger vi dem från någon av kalkobbarna längst ute i havsbandet, där kanske en säl är enda åskådaren till vårt skamsna fiske. Annars nöjer vi oss med spinn i vår familj.

Nyheten att länsstyrelsen lättat på bestämmelserna kom som en skänk från ovan för karlen i huset. Mor fiskar gärna men avskyr också maskrosor och just den här dan skulle vi gått till attack mot dem. Vi bor i ett jungfruligt område, där det finns varken gråsparv eller pilfink, dessa "kulturens" trägna följeslagare. Maskrosorna gör likadant, de följer människan i spåren men tycks vara snabbare än sparvarna - de måste ha kommit med vägröjarna hit ut. Maskrosorna fick vänta, vem kan motstå en spinnpremiär? Visserligen hade jag hunnit dra upp en kilogädda på valborgsmässoafton, dan före förbudet. Isen hade släppt så pass, att jag kunde stå på båtbyggen och dra ett silvrigt Atom-blänke längs vakkanten. Gäddan lurade under isen, högg snällt vid första försöket och därmed var lunchen ordnad. Men nu skulle det bli fiske på allvar. Göken följde mig rått hoande ned till byggen. Vädret var inte idealiskt. Fullständig bleke, sjön låg som en spegel.

Var skulle man hitta gäddorna en sådan här dag? Långt kunde de inte gärna ha hunnit gå efter orgierna inne i vassarna. Mellanpudeln Pepo och jag hade stått långa stunder nere på byggen och lyssnat till hur de vällustigt vältrade sig i kärleksyra uppe i den grunda viken och då och då sett en bred rygg skymta över vattenytan. De borde finnas nästgårds och vara rejält på hugget efter den tröttande lekfastan, grunnade jag medan snurran skruvade båten över fjärden. Och bra vore det. Vi har fisket kring tjugo öar och otaliga kobbar i Oxelösunds arkipelag, men så här års är rörelsefriheten beskuren.

I viken nedanför stugan härskar en fräsande svan, den vakar över sin ruvande hona, betar och rotar där fisken lagt rommen. I nästa vik är det likadant. Experterna hävdar att svanorna inte stör fisken, men fan trot ... Inte brukar det bli mycket bevänt med nappen där svanorna håller till. Lite

längre ut häckar ejder, trut, mås och tärna på var och varannan klipphylla. Där går man inte gärna i land och blir utskälld och kanske rentav får en snyting så mössan flyger i sjön.

Ännu längre ut är ett stort fågelskyddsområde, där ingen ostraffat går i land före 1 augusti. Den båtburna polisen har goda kikare. Där ute är också ett sant eldorado för sjöfågeln, men man frågar sig om det inte snart börjar bli lika trångbott som i storstaden. Vårjakten kanske tas upp på nytt och blir en välgärning. Så mycket ejder som i år har Kämpetorparn inte sett på trettio år, efter vad han försäkrade i jons.

Men det finns fortfarande öar som fåglarna inte koloniserat och där den som föredrar att kasta från land kan ströva runt i lugn och ro. Jag började premiärkastandet på Våran Holme, där min fru och jag dragit otaliga gäddor och där jag för första gången fick mod att pröva den största Hi-Lo-wobblern, som jag först tyckte var ett hiskligt mordredskap. Men som accepterades sedan fyra gäddor i fyrakilosklassen gjort det. Holmen har inget namn på kartan, därför får den heta Våran Holme. Den svek inte heller denna gång. Jag gick ut lite löst med en Mörrum-spinnare, men det tycktes vara Barnens dag. Bara gäddungar läppjade som pimpinetta fröknar på kroken. Den första lossnade själv i vattenbrynet, bugade och stack. Den andra hade kroken helt lätt i nosen, det var bara att fukta handen och lirka loss den, så den kunde återvända och stå på tillväxt.

De båda slinkorna var så lätta i stjärten att den automatiska slirningen på den nya inbyggda 280:an inte alls fungerade, hur jag än lättade på bromsen och släppte veven enligt bruksanvisningen.

Tredje gäddan var i samma viktklass. När jag släppte tillbaka henne, var hon så chockad att hon tappade orienteringen och körde in mot land mellan mina fötter. Måste ge henne en lätt klapp där bak för att hon skulle hitta tillbaka ned bland sjögräset.

Ett ejderpar sprang sin väg över vattnet och lyfte, över Pirhällan strax intill skriade tärnor och skratmåsar, en fiskebåt tuffade ut bland de gråa kobbarna. Livet kan vara skönt ibland, när spänningen från stan släpper och den molande värken i magen plötsligt är som bortblåst.

Ett par grova abborrar halades upp, sedan började fräcka gäddungar springa efter spinnaren igen. Jag måste byta till en gulgrön wobbler. Det blev några retfulla bottennapp, men utan dem ingen fisk. Solen hade försvunnit, himmel och hav var plötsligt gråa som gammalt tenn, luften orörlig. En segelbåt i gattet måste ta snurran till hjälp för att hinna till Trosa före stängningsdags på systemet. Men vädret skiftar snabbt i maj och när molnen började spricka och sjömansbyxor hängdes på tork högt däruppe och när samtidigt en frisk bris drog över fjärden, då vaknade också de vuxna gäddorna.

En gulglänsande strömmingsgädda högg bestämt långt ute just när jag började veva. Den drogs

varligt upp bland stenskravlet och lossnade snällt från kroken, när den var på det torra. Ett par kilo, gissade jag. Och si, den var stinn av rom. Hade alltså ännu inte lekt fast isen gått, gräset grodde och löven spruckit ut. Tackar jag, kylskåpskall gäddrom med några droppar whisky kan mäta sig med rysk kaviar. Jag bar den havande aktningsfullt till säcken som jag har hängande i vattnet över relingen och som i plaståldern får ersätta den hederliga båtsumpen. Längst ute på södra udden hoppade en vildsint krabat på Wobblern. Den for som en torped mellan strandstenarna och nu fungerade syncro-slirningen. Men vad hjälpte det, när jag bara tänkt på att kapa den nötta topplinan men inte hunnit göra det. En spotsk knyck på huvudet och linan brast så det sjöng i spöt. Men det var en bussig kamrat, den spottade ut wobblern samtidigt med knycket. Betet låg och flöt i strandkanten och det var bara att vada ut och hämta det.

Jag vandrade vidare över en konstfärdig knuten orientalisk matta av styvmorsviol, tog en ny kilogädda och bytte till en blå wobbler för att pröva, hur aptitlig den färgen kunde vara. Den var inte så dum heller, den lockade en bastant abborre på sju hekto att hugga. Första gången detta hände mig, abborrar brukar vi bara få på spinnare och små skeddrag.

Men nu fick det räcka för i dag. Abborrarna kunde vi filea till lunch, ena gäddan fick bli ugnsstekt kalasmat till middan och den andra kunde bli ett lagom skrovsmål i sonens hushåll. Bara ta upp vad man kan äta, det är parollen hos oss.

Den lede frestaren var dock framme. Jag föll, blev det napp hade jag ju sumpen inne vid bryggan. Stannade motorn och lät båten driva över grundet utanför hemmasundet. Ett sista kast, bara. Något tungt stoppade invevningen. En sten, förstås. Men vänta, det rör sig. Något pirrande och levande, starkt.

Jag har bytt till en Cardinal nu, det är ändå tryggare att få sköta slirbromsen själv. Sakta, sakta kommer fisken in mot båten i det kristallklara vattnet. Den glimmar. En stadig bit, minst fem kilo. I tjugo minuter går gäddan och tjuvar, försöker komma under båten, drar flytetyget över fjärden. Det var många år sen en lika stor gädda trasade sönder min sista håv, huggkrok tycker jag är barbarisk. Där sitter jag nu i båten med en skrytgädda och ser hur wobblern, som tycktes sitta stadigt på tvären långt nere i gapet, lossnar allt mera.

När bara en krok hänger kvar i det behårda nosbrosket, sticker jag ned handen och tar ett stadigt grepp över nacken. Ja, stadigt och stadigt. Så snart jag fått upp krokodilens huvud över relingen, slår den till med stjärten, spottar föraktfullt ut betet och hoppar i sjön. Den är riktigt ståtlig, när den stolt och smidig vaggar ned bland tången.

Ja, där fick jag som predikat att fisken ska ha sin chans och att det inte är fair att nyttja håv eller

huggkrok. Den här guldgula gäddmostern fick sin chans. Men sommaren är lång, vi kanske ses igen. Jag var nöjd ändå. Gäddor, abborrar, rom och ett bra tips: en gädda hade två strömmingar i buken. Då började stimmen alltså äntligen komma in mot land. Det hade vi väntat på länge. På eftermiddan stack kära mor och jag ut och pimplade i sundet där gäddan stått. På ett par timmar hade vi hinken full av silverglänsande små och stora strömmingar att grava, salta, sota, röka. Vad kan man mer begära av en fiskedag?

Och sedan fisket blev fritt behövde den onda magen varken Egazil eller Almafom. Mediciner är bra, fiske är bättre.

Axels kåseri återfanns i den första Vålarömatrikeln som gavs ut. Året var 1971. Axel var tidningsman och redaktör på Dagens Nyheter. Kåseriet var också publicerat i DN detta år.

Kopierat från matrikeln och överfört till webbmedia i februari 2003. För att få bättre läsbarhet har teckensnittet ändrats från Times New Roman till Verdana. Inga som helst ändringar av Axels text har gjorts.

Leif Persson
Redaktör för hemsidan på Internet